

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
dos. Zaur Məmmədov
" 12 " 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050405 - "İqtisadiyyat"

Fakultet: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "İnkişaf iqtisadiyyatı" (Kafedranın 12 sentyabr 2025-ci il 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.)

I.Fənn haqqında məlumat:

Kodu: IPF-B 12

Tədris ili: II (2025-2026). Semestr: III

Tədris yükü cəmi: 120 saat. Auditoriya yükü-45 saat:(Mühazirə 30 saat).

AKTS üzrə kredit: 4

Auditoriya N:

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: müəllim. Mirzəzadə Barat İsmayıl oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a

Məsləhət saati: II-V günlər: saat 14⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: baratmirzade24@gmail.com

III.Təvsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

- 1.N.Qruqori Menkyu. Ekonoimiksin esasları.Amerika Birləşmiş Statlarında cap edilmişdir 836 seh.
2. İzahlı iqtisadi terminlər lugeti. 1-ci cilt . " NURLAN" nesriyyati.Baki.536 seh.2005.
3. İzahlı iqtisadi terminlər lugeti. 2-ci cild. "NURLAN" nesriyyati. Baki.546 seh.2005.
4. Atakisiyev Musfiq. Mikro ve Makroiqtisadiyyat. Baki 2010.
- 5.Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi. Bakı, 2016.
6. Arif Şəkəreliyev. Dövlətin iqtisadi siyasəti: dayanıqlı və davamlı inkişafın təntənəsi. Bakı-2011.
- 7.Hüseynova X.M. Regional inkişaf proqramları: nəzəri və praktiki məsələlər. Monoqrafiya. Bakı. 2010.

Əlavə:

- 8.Макконнелл К.Р.БРЮС.Л.14 издание . ЭКОНОМИКС. Москва: Инфа-М. 2005
- 9.Шумпетер Й.А. (1883-1954). Теория экономического развития.
- 10.Əlirzayev Ə. Q. «İslahatlar və sürətlənmə strategiyası şəraitində Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf problemləri: təcrübə, meyillər və perspektiv istiqamətlər» Bakı-2005

IV. Prerekvizitlər : Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq "Karyera planlaması", "Yumşaq bacarıqlar", kimi fənlərin tədrisi zəruridir.

V. Korekvizitlər : Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Mikroiqtisadiyyat", "Ətraf mühitin iqtisadiyyatı" fənlərinin tədrisinə ehtiyac vardır.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənnin öyrənilməsi istər dövlət, istərsə də özəl sektorda fəaliyyət göstərən müəssisələrin həyata keçirdiyi iqtisadi inkişafı mənimsəməyə imkan yaradır. Eyni zamanda "İnkişaf iqtisadiyyatı" fənninin tədrisi təhlükələrin təsnifləşdirilməsi, onların məqsədləri, həlli yolları və bu istiqamətdə beynəlxalq təcrübədən istifadənin önəmini anlamağa imkan verir. İqtisadi mexanizm tədbirlərinə lazımı diqqətinin ayrılmasının vacibliyini göstərmək, beynəlxalq arenada qəbul edilmiş iqtisadi inkişaf standartlarına əməl olunmasının vacibliyini tərənnüm etmək, istər maddi, istərsə də mənəvi zərərnlərlə qarşılaşmamaq üçün, rəhbər və işçi heyətinin inkişaf qaydalarına, inkişaf şərtlərinə əməl etmələrinin öz iqtisadiyyatları baxımından nə dərəcədə önəmli olmasını onlara aşılamaq bu fənnin əsas məqsədi hesab edilə bilər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A

2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: *Telebe Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməli.*

X. Təqvim planı: Mühazirə 30 saat, Cəmi 30 saat

N	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1. Dayanıqlı iqtisadi inkişafın xüsusiyyətləri və nəzəri əsasları Plan: 1. Milli iqtisadiyyatın sabit inkişafının mahiyyəti və prinsipləri 2. Dayanıqlı inkişafa dair nəzəri baxışlar və onların təkamülü 3. Dayanıqlı inkişafın sosial-iqtisadi aspektləri	2	
2	Mövzu 2. Dayanıqlı iqtisadi inkişafda dayanıqlılığın təmin olunması mexanizmi Plan: 1. Dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin olunması amilləri və onların təsnifatı 2. Azərbaycanın dayanıqlı iqtisadi inkişafında xarici iqtisadi əlaqələrin rolu 3. Xarici iqtisadi əlaqələrin inkişaf etdirilməsinin milli iqtisadi inkişafa təsiri	2	
3	Mövzu 3. Dayanıqlı inkişafın təmin edilməsində xarici iqtisadi əlaqələrin rolunun artırılması yolları. Plan: 1. Azərbaycanın ixrac potensialı və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri 2. Milli iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətliliyinin təmin olunması 3. Ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlılığının təmin edilməsində rəsmi ehtiyatların rolu	2	
4	Mövzu 4. Azərbaycan milli iqtisadiyyatının mövcud vəziyyəti və iqtisadi artım mərhələləri. Plan: 1. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud vəziyyəti 2. İqtisadi artım mərhələləri onların mahiyyəti 3. Sıçrayışlı artım dövrü, onun təhlili 4. Yüksək iqtisadi artımın təmin edilməsi 5. İqtisadi vəziyyətin yekun qiymətləndirməsi və iqtisadi perspektivlər	2	
5	Mövzu 5. Milli iqtisadiyyatın davamlı inkişafının əsas	2	

	məqsədləri, vəzifələri və təmin edilməsi problemləri Plan: 1. Milli iqtisadiyyatın davamlı inkişafının əsas məqsədləri, vəzifələri və təmin edilməsi problemləri 2. Davamlı inkişaf konsepsiyasının formalaşması 3. İqtisadi inkişaf modelinin əsas strateji məqsədləri 4. Milli inkişaf modeli		
6	6. Mövzu .Milli iqtisadiyyatda inkişafın strateji aspektləri üzrə hədəflər və onların mahiyyəti Plan: 1. Qısa müddətli dövəmdə (2020 –ci ilədək) strateji baxış aspektləri. 2. Uzun müddətli dövr üçün (2025-ci ilədək) strateji inkişaf aspektləri. 3. (2025-ci ildən) sonrakı dövr üçün inkişaf strategiyası.	2	
7	Mövzu 7. Azərbaycanda strateji inkişafın aspektləri üzrə hədəf indikatorları, məqsədlər və strateji hədəflər. Plan: 1. Strateji inkişafın aspektləri üzrə hədəf indikatorları. 2. Strateji inkişafın əsas məqsədləri. 3. Milli iqtisadiyyatın inkişafının strateji hədəfləri	2	
8	Mövzu 8. Bazar mexanizmləri: dövlət və özəl sektor arasında qarşılıqlı asılılıqlar. Plan: 1. Azərbaycanda innovasiya infrastrukturalarının reallaşdırılması mərhələləri 2. Dövlət-özəl sektor tərəfdaşlıq əlaqələrinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri	2	
9	Mövzu 9. İnkişaf iqtisadiyyatının təkamülü: faktorlar və mexanizmlər Plan: 1. İqtisadiyyatın inkişafı və sistem analizi 2. İqtisadi sistemin tərkibi problemləri 3. Bazar iqtisadiyyatının yüksəlməsi	2	
10	Mövzu 10. Milli Prioritetlər — yeni inkişafın yol xəritəsi Plan: 1. Rəqabətli insan kapitalı iqtisadi inkişaf üçün əsas şərtidir 2. Əmək məhsuldarlığı iqtisadi artımın əsas amilidir 3. İnsan kapitalının potensialının artırılması müntəzəm təhsillə şərtləndirilməsi	2	
11	11. Mövzu : İqtisadi inkişafın təməl prinsipləri: insan kapitalı, investisiya, maddi resurslar və texnologiya Plan: 1. İnsan kapitalının inkişafı 2. Ticarət, investisiya mühiti və özəl sektorun inkişafı	2	

	3. İqtisadi resurslar və onların növləri 4. Maddi-texniki resursların təsnifatı		
12	Mövzu 12. İnkişaf İqtisadiyyatı və rifahın yaxşılaşmasına xidmət edən İqtisadi, sosial, siyasi və İnstitusional məsələlər. Plan: 1. Stəbllik və iqtisadi inkişaf. 2. Sosial yönümlülük və ədalət. 3. İnnovativlik və modernləşmə	2	
13	Mövzu 13. İqtisadi İnkişaf və iqtisadi artım: formal və qeyri formal İnstitutlar Plan: 1. İnstitutların iqtisadi artımda rolu: nəzəri yanaşmalar 2. Formal institutların iqtisadi artımda rolu	2	
14	Mövzu 14. Modernləşmə-Sənayeləşmə-Inkişaf əlaqələri Plan: 1. Modernləşmə iqtisadi sistemin təkmilləşdirmə üsulu kimi 2. Modernləşmə və sivilizasiyalararası fərqlərin azaldılması yolları 3. Modernləşmədə dəyərlər sisteminin rolu	2	
15	Mövzu 15. Ölkələrin iqtisadi inkişaf göstəriciləri Plan: 1. Ölkələrin iqtisadi inkişaf göstəriciləri və onların xarakteristikası. 2. Dünya ölkələrinin qlobal indeks və reytinglərlə təhlil edilməsi. 3. Qlobal indeksləşmələr kontekstində Azərbaycanın dünya ölkələri təsnifatında mövqeyi	2	
	Cəmi:	30	

XI. Fənn üzrə tələblər: Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı bacarmalıdır: bu fənlə bağlı əldə etdiyi nəzəri biliklərin praktiki olaraq tətbiqi qaydalarına yiyələnmək; texniki vasitələrlə işlədikləri zaman istifadə qaydalarına əməl olunmanın işin keyfiyyətinə təsirini dəyərləndirmək; təhlükələrdən yayınmağın səmərəli yollarını tapmaq.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Bu fənn iqtisadi inkişaf normalarını və qaydalarını öyrənməyə kömək edir. Nəzərə almaq lazımdır ki, istər virtual, istərsə də real sektorda zərərlərin qarşısının alınmasına dair yetərli səviyyədə məlumatlı olmamaq böyük çətinliklərin yaranmasına gətirib çıxara bilər. Bunun məntiqi nəticəsi olaraq, kursun gedişatı zamanı əldə edilən informasiyalar tələbələrin hər hansı bir sektorda çalışdıqları

zaman onların inkişafının təmin olunması və qarşılarına çıxan iqtisadi təhlükələrin zərərsizləşdirilməsi istiqamətində vacib faktorlar hesab ediləcəkdir.

XIII. Tələbələrə fənn haqqında fikirlərinin öyrənilməsi :

XIV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları :

1. Milli iqtisadiyyatın sabit inkişafının mahiyyəti və prinsipləri
2. Dayanıqlı inkişafa dair nəzəri baxışlar və onların təkamülü
3. Dayanıqlı inkişafın sosial-iqtisadi aspektləri
4. Dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin olunması amilləri və onların təsnifatı
5. Azərbaycanın dayanıqlı iqtisadi inkişafında xarici iqtisadi əlaqələrin rolu
6. Xarici iqtisadi əlaqələrin inkişaf etdirilməsinin milli iqtisadi inkişafa təsiri
7. Azərbaycanın ixrac potensialı və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri
8. Milli iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətliliyinin təmin olunması
9. Ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlılığının təmin edilməsində rəsmi ehtiyatların rolu
10. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud vəziyyəti

II Kollektiv sualları :

1. İqtisadi artım mərhələləri onların mahiyyəti
2. Sıçrayışlı artım dövrü, onun təhlili
3. Yüksək iqtisadi artımın təmin edilməsi
4. İqtisadi vəziyyətin yekun qiymətləndirməsi və iqtisadi perspektivlər
5. Davamlı inkişaf konsepsiyasının formalaşması
6. İqtisadi inkişaf modelinin əsas strateji məqsədləri
7. Milli İnkişaf modeli
8. Uzun müddətli dövr üçün (2025-ci ilədək) strateji inkişaf aspektləri
9. (2025-ci ildən) sonrakı dövr üçün inkişaf strategiyası
10. Strateji inkişafın əsas məqsədləri

XV: İmtahan sualları:

1. Milli iqtisadiyyatın sabit inkişafının mahiyyəti və prinsipləri
2. Dayanıqlı inkişafa dair nəzəri baxışlar və onların təkamülü
3. Dayanıqlı inkişafın sosial-iqtisadi aspektləri
4. Dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin olunması amilləri və onların təsnifatı
5. Azərbaycanın dayanıqlı iqtisadi inkişafında xarici iqtisadi əlaqələrin rolu
6. Xarici iqtisadi əlaqələrin inkişaf etdirilməsinin milli iqtisadi inkişafa təsiri
7. Azərbaycanın ixrac potensialı və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri
8. Milli iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətliliyinin təmin olunması
9. Ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlılığının təmin edilməsində rəsmi ehtiyatların rolu
10. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud vəziyyəti
11. İqtisadi artım mərhələləri onların mahiyyəti
12. Sıçrayışlı artım dövrü, onun təhlili
13. Yüksək iqtisadi artımın təmin edilməsi
14. İqtisadi vəziyyətin yekun qiymətləndirməsi və iqtisadi perspektivlər
15. Davamlı inkişaf konsepsiyasının formalaşması
16. İqtisadi inkişaf modelinin əsas strateji məqsədləri
17. Milli İnkişaf modeli
18. Uzun müddətli dövr üçün (2025-ci ilədək) strateji inkişaf aspektləri
19. (2025-ci ildən) sonrakı dövr üçün inkişaf strategiyası
20. Strateji inkişafın əsas məqsədləri

21. Milli iqtisadiyyatın inkişafının strateji hədəfləri
22. Azərbaycanda innovasiya infrastrukturalarının reallaşdırılması mərhələləri
23. Dövlət-özl sektor tərəfdaşlıq əlaqələrinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri
24. İqtisadiyyatın inkişafı və sistem analizi
25. Rəqabətli insan kapitalı iqtisadi inkişaf üçün əsas şərtidir
26. İnsan kapitalının potensialının artırılması mütərəqqi təhsillə şərtləndirilməsi
27. İnsan kapitalının inkişafı
28. Ticarət, investisiya mühiti və özl sektorun inkişafı
29. İqtisadi resurslar və onların növləri
30. Maddi-texniki resursların təsnifatı
31. Stabilitik və iqtisadi inkişaf.
32. Sosial yönümlülük və ədalət
33. İnnovativlik və modernləşmə
34. İnstitutların iqtisadi artımda rolu: nəzəri yanaşmalar
35. Formal institutların iqtisadi artımda rolu
36. Modernləşmə iqtisadi sistemin təkmilləşdirmə üsulu kimi
37. Modernləşmədə dəyərlər sisteminin rolu
38. Ölkələrin iqtisadi inkişaf göstəriciləri və onların xarakteristikası
39. Dünya ölkələrinin global indeks və reytinglərlə dəyərləndirilməsi
40. Global indeksləşmələr kontekstində Azərbaycanın dünya dövlətləri təsnifatında mövqeyi

"İnkişaf iqtisadiyyatı" fənninin sillabusu 050405 -"İqtisadiyyat" ixtisası üzrə tədris planı və işçi tədris proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, 01 №-protokol).

Kafedra müdiri v.i.e :

Fənn müəllimi:

dos.G.T.Əliyeva

müə. B.İ.Mirzəzadə